

سوال

آیا پوشیدن پیراهنی که روی آن برخی کلمات نوشته شده در اثنای نماز پشت سر امام جایز است؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

حکم نماز در لباسی که انواعی از تصاویر و نوشته و نشانه بر آن است تفصیل و توضیح دارد:

اولاً:

اگر این تصاویر شامل اموری حرام بود مانند تصاویر زنان یا صلیب یا نشانه کشورهای دشمن مسلمانان یا تصاویر موجودات ذی روح یا تصویر غذاهای حرام و دخانیات و مانند آن، پوشیدن این لباس در اصل [چه بیرون از نماز چه در نماز] حرام است و حرمت آن در حال نماز بیشتر است؛ زیرا این تصاویر ذاتاً حرام است و پوشیدن چنین لباسی در صحیح‌ترین اقوال علما جایز نیست.

پاسخ شماره (10439) را ببینید.

ثانیاً:

اگر این لباس تصویر ندارد اما شامل برخی نوشته‌ها و عبارات است که به گناه فرا می‌خواند، مانند عبارت «مرا ببوس» به انگلیسی یا جمله «دنبال من بیا» و دیگر کلمات و جملاتی که اهل فحشا به کار می‌برند یا دارای مشکل اعتقادی است، پوشیدن این لباس‌ها نیز در خارج از نماز حرام است و حرمت آن در نماز من باب اولی بیشتر است و سبب تحریم آن واضح است، زیرا شامل سخن فاحش و منکر علنی و دعوت به فسق و فجور یا کفر است، در حالی که الله عزوجل می‌فرماید:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُواتِ الشَّيْطَانِ وَمَنْ يَتَّبِعْ خُطُواتِ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ [نور: ۲۸]

(ای کسانی که ایمان آورده‌اید از گام‌های شیطان پیروی نکنید و هر کس از گام‌های شیطان پیروی کند [بداند که] او به زشتکاری و ناپسند وا می‌دارد).

ثالثاً:

اگر لباس نماز خالی از تصاویر یا نوشته‌های حرام باشد اما نقش و نگار و شکل یا نوشته‌های دیگری داشته باشد حکمش آن است که در آن نگریسته شود:

۱- اگر جلب توجه کند و گمان غالب بر آن باشد که نمازگزارانی که آن را می‌بینند حواسشان جلب آن شود، نماز در آن مکروه خواهد بود زیرا ثابت شده که پیامبر - صلی الله علیه وسلم - از آنچه انسان را در نماز مشغول دارد نهی کرده‌اند، چنانکه در حدیث عایشه - رضی الله عنها - آمده است که پیامبر - صلی الله علیه وسلم - در خمیصه‌ای که بر آن نقش و نگار بود نماز گزارند، پس نگاهی به نقش و نگار آن انداختند، آنگاه بعد از نماز فرمودند: «این خمیصه مرا به نزد ابوجهم ببرید و آنجانیة ابوجهم را برای من بیاورید، زیرا کمی پیش مرا از نماز مشغول داشت».

خمیصه: لباسی از حریر یا پشم که بر آن نقش و نگار است.

آنجانیة: عبایی کلفت که نقش و نگاری ندارد.

این حدیث را بخاری در صحیحش (۳۷۳) تحت بابی با این عنوان آورده است: باب «اگر نمازگزار در لباسی که نقش و نگار دارد نماز بگزارد و به نقش آن بنگرد». و مسلم آن را در صحیحش (۵۵۶) آورده و امام بخاری آن را تحت عنوان «باب کراهت نماز در لباسی که در آن نقش است» عنوان بندی کرده است.

علامه ابن دقیق العید - رحمه الله - می‌گوید:

«فقها از این [حدیث] کراهت هر آنچه باعث مشغول شدن نمازگزار از نمازش می‌شود را استنباط کرده‌اند، از جمله رنگ و نقش و نگار و نقوش هنری، زیرا حکم بر اساس عموم علتش عام می‌گردد، و علت در اینجا مشغول شدن از نماز [و حواس پرتی] است». (إحکام الأحکام: ۲۱۹).

قرطبی - رحمه الله - می‌گوید:

«در این حدیث [دلیلی] است بر دوری از هر آنچه نگاه به آن باعث مشغول شدن از نماز می‌شود». (المفهم لما أشکل من تلخیص مسلم: ۲/۱۶۳).

ابن قُدامه - رحمه الله - می‌گوید:

«هر آنچه نمازگزار را از نمازش مشغول بدارد مکروه است... و اگر پیامبر - صلی الله علیه وسلم - با وجود عصمت و خشوعی که الله تعالی به او ارزانی داشته بود [این نقوش] ایشان را مشغول داشت، پس دیگر مردم من باب اولی [حواسشان

پرت می‌شود]». (المغنی: ۲/۷۲).

بهوتی حنبلی - رحمه الله - می‌گوید:

«رو کردن به آنچه باعث مشغولیت او می‌شود مکروه است زیرا او را از کامل کردن نمازش مشغول [چیزی دیگر] می‌دارد». (کشاف القناع: ۱/۳۰۷).

پاسخ شماره (90097) را نیز ببینید.

۲- اما اگر آن نقش و نگار و کلمات غیر حرام مقدارش کم باشد و حواس نمازگزار را جلب نکند یا از جمله نقش‌هایی باشد که مردم به شکل عادی در لباس‌هایشان دارند و کسی به آن توجه نمی‌کند؛ این در حال نماز کراهت ندارد؛ زیرا علت کراهت در آن منتفی است.

حرب می‌گوید:

از اسحاق درباره نماز در این دستمال - و دستمالی که نقش‌ها و خطوطی سبز داشت را به او نشان دادم - پرسیدم.

گفت: جایز است. (فتح الباری ابن رجب: ۲/۲۰۶).

شیخ ابن عثیمین - رحمه الله - می‌گوید:

«اگر حدس زده شود که امام از آنجایی که نابینا است یا به سبب آنکه این چیز بسیار در معرض دید او بوده به آن مشغول نمی‌شود و توجهش را جلب نمی‌کند، به نظر ما اشکالی ندارد که در آن نماز بگزارد» (مجموع فتاوی الشیخ ابن عثیمین: ۱۲/۳۶۲).

خلاصه آنکه: پیراهنی که درباره آن پرسیده شد اگر شامل نوشته‌های حرام نباشد اما جلب توجه کند و حواس نمازگزارانی که آن را ببینند به خود جلب کند، نماز در آن مکروه است و در غیر این صورت مکروه نیست.

اما اگر نوشته‌های حرام بر آن باشد پوشیدن آن اساساً جایز نیست، چه خارج از نماز و چه در نماز.

والله اعلم.